DÖVKULTUR

Studiehandledning

Allmänna arvsfonden
har möjliggjort tillkomsten av detta material. Sedan bildandet 1928 har fonden använts för utvecklingsprojekt för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Arvsfondsdelegationen beslutar och följer upp de projekt som fått stöd, samt bevakar att erfarenheterna från projekten sprids och tas till vara. Organisationer som verkar ideellt för barn, ungdomar och personer med funktionshinder kan få stöd ur arvsfonden.

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR)
har till uppgift att tillvarata teckenspråkiga dövas sociala, ekonomiska, språkliga och kulturella intressen. Den främsta uppgiften är att genom påverkansarbete gentemot samhällets företrädare och allmänheten åstadkomma tillgänglighet genom teckenspråk.

Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR)
är en organisation som arbetar för barn och ungdomar, mellan 7 och 30 år, som använder teckenspråk. SDUR bevakar unga dövas intressen och deras rättigheter inom olika områden som fritid, skola, utbildning och kultur i Stockholms län. SDUR är också huvudman för fritidsgården DUKiS, med verksamhet för teckenspråkiga barn och ungdomar.

Materialet har tagits fram med stöd även av
Sveriges Dövas Ungdomsförbund och
Stockholms Dövas Förening.

Introduktion

Detta unika material vänder sig till dig som är lärare eller samtalsledare. Studiehandledningen beskriver dövas historiska kamp för teckenspråket, vad tvåspråkigheten innebär för döva, teckenspråkiga dövas rättigheter, föreningens betydelse för döva, och framför allt hur man kan vara med och påverka det svenska samhället.

Studiehandledningen är baserad på dövkultur och avsedd för yngre målgrupper. Även specialskolornas personal ska kunna ta del av materialet.

Bakgrund

Projektet "Teckenspråksmanifestation" drivs av SDR och projektet "TU" (Teckenspråk och Utbildning) av SDUR. Dessa projekt har samarbetat under arbetsnamnet "MTU". Syftet med projekten och samarbetet är att döva och hörselskadade barn och ungdomar ska få kunskap om teckenspråket och dess historia för att utvecklas individuellt, få ökad självkänsla och samtidigt motiveras att agera intressepolitiskt.

Syftet är också att ge teckenspråkiga barn och ungdomar kunskaper om sin historia och den fortsatta kampen för demokrati och ökad tillgänglighet.

En av aktiviteterna har varit en stor turné till årskurserna 6 -10 i landets fem regionala specialskolor för döva och hörselskadade. Projekten genomförde bl. a temadagar och möten med elever och lärare för att diskutera dövhistoria och dövmedvetande.

Hur DVD och handledning kan användas

DVD

Alternativa uppspelningar

DVD-filmen kan spelas upp på olika sätt. Välj "play" för att spela upp alla delarna i en följd eller spela upp varje del i valfri ordning. För att få en uppfattning om innehållet rekommenderar vi dock att ledare och deltagare först ser hela materialet innan fördjupning görs i någon del.

Textning

Hela materialet är på svenskt teckenspråk. När ASL (amerikanskt teckenspråk) förekommer, tolkas det till svenskt teckenspråk. Man kan välja med eller utan svensk text, och kan när som helst starta textningen utan att behöva se filmen från början.

Assistenten

Assistenten är lärarens eller samtalsledarens extrahjälp och innebär att man kan få vägledning under visningen. Assistenten visar när det dyker upp nyckelord eller tidssekvenser som är bra diskussionsunderlag. Assistenten syns i form av en hand i det övre högra hörnet och hänvisar till olika stycken i handledningen. Man kan välja att titta på materialet med eller utan assistenten. Assistenten kan startas när som helst under visningen.

Nyckelord och förslag till diskussion och fördjupning

Det som assistenten vill förmedla finns i sin helhet i denna handledning. Studievägledningen återfinns även som PDF-fil på skivan.

För att öppna filen krävs programmet Adobe Reader som kan laddas ner kostnadsfritt från http://www.adobe.com

Handledning

Den här handledningen kan vara ett stöd för lärare och samtalsledare. Handledningen innehåller förslag på hur materialet kan användas i undervisning eller samtal. Upplägg, disposition och frågor är endast förslag. Det innebär att lärare eller samtalsledare kan ändra upplägget eller frågorna så att det passar målgruppen.

Förslag på metoder

Det finns olika sätt att leda samtal och diskussioner i en grupp och det bygger mycket på att alla deltagare medverkar. Inför samtalen kan deltagarna ta ställning till vem som ska leda gruppen och om de kan turas om att vara samtalsledare.

För att alla i gruppen ska komma till tals kan man använda sig av talarrundor. Ordet går runt i den ordning man sitter. Ingen får avbryta den som talar. Ett bra sätt är att använda den första rundan till att var och en uttrycker sin tanke eller åsikt utan att kommentera någon annans. Andra rundan kan användas till att kommentera tidigare inlägg.

Om man snabbt och enkelt vill påbörja en diskussion i gruppen kan man använda bikupemetoden, en beprövad metod för att få fram nya idéer. Deltagarna diskuterar två och två, eller tre och tre om en viss fråga under några minuter. När diskussionerna verkar avta bryter samtalsledaren och gruppen sammanfattar gemensamt de olika synpunkter som kommit fram.

Brainstorming är en annan igångsättningsmetod. Det innebär att alla deltagare under några minuter fritt kommer med så många förslag och idéer som möjligt kring en speciell fråga.

Redovisningen kan ske på det sätt som passar deltagarna bäst.

Innan gruppen skiljs åt kan det vara lämpligt att komma överens om vissa uppgifter till nästa lektion. Det kan till exempel innebära att fundera över vad som tagits upp, vad som känts viktigast och varför.

Allas delaktighet leder till kreativitet. Ett av förhållningssätten för att skapa ett kreativt klimat är att ingen har fel, alla tankar är värda att noteras. Låt er inspireras av varandra!

Nyckelord

En del begrepp förklaras mer djupgående i en ordlista med nyckelord kopplat till varje avsnitt i studiematerialet. Förklaringarna finns också i DVD-materialet. Nyckelordens syfte är att peka på t ex konkreta saker, handlingar eller värderingar.

Förslag till diskussion och fördjupning

Materialet innehåller upplevelser och erfarenheter som är värda att diskutera och fördjupa sig i. Det finns förslag på frågeställningar som kan användas som underlag för samtal i gruppen. Det kan handla om nyckelordens betydelse eller attityder och värderingar samt olika perspektiv kopplat till vad som visats i studiematerialet. Frågeställningarna kan också användas som konkreta gruppuppgifter eller i fördjupning, t ex. observationer eller intervjuer inom ett ämne som sedan ska redovisas.

Dövkultur

Personer som har beskrivit dövkultur

Dövas sätt

Anna Mindess har arbetat som tolk i över 25 år i USA. Hon är insatt i både hörandes kultur och dövkultur och i hur det kan uppstå kulturkrockar. Hennes syfte är att döva och hörande ska förstå varandra, exempelvis i en tolksituation. Hon har också skrivit böcker om dövkultur.

Thomas "Tom" K. Holcomb är döv och professor i ämnet Dövstudier på Ohlone college Fremont i Kalifornien. Han undervisar både döva och hörande och har skrivit böcker om dövkultur.

Etnicitet

Harlan Lane är professor i psykologi och lingvistik på Northeastern University i Boston, Massachusetts i USA. Hans specialområde är dövkultur och teckenspråk. Han är förespråkare för att döva hellre ska tillhöra en egen folkgrupp eller etnicitet, framför att vara funktionshindrade. Han har skrivit böcker och artiklar om detta.

Deafhood

Paddy Ladd är döv och lärde sig teckenspråk först när han var 22 år. Paddy Ladd är doktor i dövstudier på Bristol University i England, med inriktning på dövkultur och kolonialism. Han har skrivit en bok om Deafhood.

Bilder (uppifrån och ner): ***Anna Mindess, Thomas K. Holcomb, Harlan Lane*** *och* ***Paddy Ladd.***

Introduktion till dövkultur

Nyckelord

- Dövkultur
- Kultur
- Mångfald
- Universella lösningar
- Kulturella lösningar
- Individuella lösningar
- Medvetenhet

Förslag till diskussion och fördjupning

- Vad tycker du är dövkultur?
- Om vi ser dövkultur som ett isberg, vad tror du finns under vattenytan?
- Har du några exempel på universella, kulturella och individuella lösningar?

Perspektiv 1: Dövas sätt

Nyckelord

- Dövas sätt
- Kulturkrockar
- Sex definitioner:
  - Grupporientering
  - Konsultativ
  - Rak på sak
  - Detaljinformation
  - Visuell tillgänglighet
  - Stolthet och oberoende

Förslag till diskussion och fördjupning

- Har du exempel på kulturkrockar mellan hörande och döva?
- Hur uppstår kulturkrocken och varför?
- Känner du igen någon av de sex olika definitionerna som Mindess och Holcomb använder?
- Kan du ge exempel på definitionerna?
- Tycker du att de sex definitionerna är dövkultur?

Perspektiv 2: Etnicitet

Nyckelord

- Etnicitet
- Folkgrupp
- Språk
- Gemensamt namn
- Social struktur
- Normer och värderingar
- Kulturuttryck
- Historia
- Gemensam känsla
- Likhet och gemenskap

Förslag till diskussion och fördjupning

- Känner du igen något av de begrepp som Harlan Lane använder, exempelvis språk, social struktur, historia, normer och värderingar?
- Kan du ge exempel på det Harlan Lane menar med språk, gemensamt namn såsom dövvärlden och social struktur?
- Har du sett några exempel på det som Harlan Lane menar med normer, värderingar och kulturuttryck?
- Känner du igen begreppen historia, gemensam känsla, likhet och gemenskap?
- Tycker du att Harlan Lanes perspektiv om döva som en egen etnicitet är dövkultur?

Perspektiv 3: Deafhood

Nyckelord

- Deafhood
- Oralism
- Kolonialism
- Kolonialiserad dövkultur
- Avkolonialiserad dövkultur

Förslag till diskussion och fördjupning

- Hur uppfattar du Deafhood?
- Tycker du att kunskap om historia är viktigt som t ex Milanokongressen och införandet av oralismen?
- Upplever du kolonialism idag, t ex att det svenska teckenspråket är mindre värt än det svenska språket?
- Hur kan döva bli avkolonialiserade, d v s fria från kolonialism, enligt Paddy Ladd?
- Tycker du att Deafhood kan förklara vad dövkultur är?

Tips och källhänvisningar

Dövas sätt

Cultural Detective: Deaf Culture
av Anna Mindess, Thomas K. Holcomb och Dianne Hofner Saphiere (2007). Webbplats: culturaldetective.com

Deaf Culture – Our way, Anecdotes from the Deaf Community
av Roy K. Holcomb, Samuel K. Holcomb och Thomas K. Holcomb (1994).

Reading Between the Signs: Intercultural Communication for Sign Language Interpreters 2nd Edition
av Anna Mindess, Thomas K. Holcomb, Daniel Langholtz, and Priscilla Poynor Moyers (2006).

See What I Mean
av Thomas K. Holcomb och Anna Mindess (2001) DVD.

Etnicitet

Ethnicity, Ethics, and the Deaf-World
av Harlan Lane (2005).

A journey into the Deaf-World av Harlan Lane, Robert Hoffmiester och Ben Bahan.

Deafhood

Understanding Deaf Culture – In Search of Deafhood
av Paddy Ladd (2003).

Produktinformation

Producerat av:	SDR Tecken AB
Projektledare:	Patrik Nordell (SDUR) Maria Sundholm (SDR)
År:	2009
Textning:	Kristofer Carlsson
Språk:	Svenskt teckenspråk, inslag av ASL samt svensk text
Webbplats:	dovmedvetande.sdr.org

Kontakt

SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
Box 300
793 27 Leksand

Texttel:	0247-641 01
Fax:	0247-151 03
Webbplats:	sdrf.se/sdr
E-post:	sdr@sdr.org

STOCKHOLMS DÖVAS UNGDOMSRÅD
Palmfeltsvägen 13B
121 62 Johanneshov

Texttel:	08-667 83 04
Fax:	08-662 59 20
Webbplats:	sdur.se
E-post:	sdur@sdur.se

Beställning

SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
Box 300
793 27 Leksand

Telefon:	0247-641 00
Texttelefon:	0247-641 01
Fax:	0247-151 03
E-post:	shop@sdr.org